

Stav
12. jul, 2021. 12:20

(1)

Adžić: Što je istina o Petrovdanskom saboru 12. jula 1941. na Cetinju (I)

Da li je ono što su crnogorski federalisti/independisti pokušali da naprave Petrovdanskim saborom 1941. godine, oslanjajući se na okupatorsku italijansku vojsku, bila tek njihova zabluda, pogrešna procjena i izbor pogrešnog saveznika, ili, pak, zla namjera, zločin i izdajstvo – odgovor na to nudi autor ovog osvrta

PA/Ariva

Autor

Portal Analitika/Montenegrina
Izvor

Uvertira za slom ideje o obnovi crnogorske države

Kad je Kraljevina Jugoslavija doživjela slom, aprila 1941. godine; kad je, pod silovitim napadnom nacističke Njemačke (Hitlerovog Trećeg rajha) kapitulirala i raspala se, brojni crnogorski independisti, najviše oni koji su pripadali Crnogorskoj stranci (federalistima) i koji su bili u doba vladavine kralja Nikole I Petrovića Njegoša na istaknutim državnim funkcijama, nijesu željeli, ni htjeli, da plaču nad njenom sudbinom, jer su smatrali da je ona bila tamnica i grobnica za Crnu Goru i njen narod. Slom i raspad Jugoslavije 1941. godine, crnogorski independisti, prožeti patriotskim osjećanjima, vidjeli su kao šansu i mogućnost da se, u novonastalim okolnostima, organizuju i politički angažuju u pravcu vaskrsavanja slobode i nezavisnosti države Crne Gore.

Pošto u Versajskom sistemu, čija je tvorevina bila Kraljevina SHS i Kraljevina Jugoslavija, nije bilo mjesta za Crnu Goru i njena prava, crnogorski independisti (udruženi u jedinu

zvala Crnogorska stranka), a koji su u vrijeme vladavine Karađorđevića Jugoslavijom bili permanentno proganjani, ponadali su se da se ponovno uzdizanje crnogorske države može postići u uslovima zaposijedanja njene teritorije od strane italijanske vojske, naivno oslanjajući se i romantičarski prihvatajući kao pouzdanu retoriku i parole italijanskih vlasti, koje su tvrdile da u Crnoj Gori ne dolaze kao okupatori, već kao oslobodioci. Njihovo vezivanje, silom prilika, za fašističku Italiju je bilo strateški politički promašeno. Bila je to uvertira za slom u osnovi jedne plemenite ideje o afirmaciji crnogorskog državnog i nacionalnog identiteta i integriteta.

Zato je većina vođstva i aktivista Crnogorske stranke od aprila 1941. godine i prihvatila, uslovno nazvanu, saradnju sa Italijanima, rukovođeni pragmatičnim pobudama, sa ciljem da na taj način što više pomognu Crnoj Gori i spašavanju njenog naroda od novih pogroma i stradanja, kojima je bio kontinuirano izložen od 1918. do 1941. godine, smatrajući da je aktivno učestvovanje crnogorskog naroda u svjetskom ratu za njega ravno samoubistvu.

Crnogorski federalisti, to jest independisti, bili su politički opredijeljeni za nezavisnu državu

nikakve šanse za pobjedu. Tokom Drugog svjetskog rata mislili su da se pod stranim protektoratom, kojeg su prihvatili kao neizbježno zlo, kao iznuđeno i nametnuto rješenje, koje su smatrali privremenim i prolaznim, može vaspostaviti nezavisna država Crna Gora. Bila je to zabluda koja je političke i vojne vođe crnogorskog nacionalnog pokreta na kraju koštala ili slobode ili života. Njihovo činjenje i sudbina bila je emanacija starog pravila da je i put u pakao popločan najboljim namjerama.

Kad je Kraljevina Jugoslavija doživjela aprilski slom 1941. godine, italijanska vojska je okupirala Crnu Goru. Tokom aprila i maja 1941. godine Italijani su uspostavili vlast u najvećem dijelu Crne Gore. Italijanske oružane snage zaposjele su Crnu Goru ističući da je njihov mandat u oslobodilačkoj misiji, odnosno, da su one tu sa ciljem da pomognu i omoguće, dakle, da budu navodni garant obnavljanja crnogorske države. Na tu parolu nasjelo je vođstvo crnogorskih federalista-independista, zbog čega je, u najvećem broju, i prihvatilo saradnju sa italijanskim vlastima.

Crnogorski federalisti/independisti su 1941. godine naivno vjerovali u oslobodilačku misiju

naroda na obnovu svoje, 1918. godine, nasilno otete nacionalne slobode i državne suverenosti i nezavisnosti.

Njihova zabluda se ogledala u tome što su pogrešno procijenili međunarodne okolnosti i što su za svoje planove izabrali u suštini pogrešnog saveznika. Ta nadanja i očekivanja crnogorskih independista da će se, uz pomoć i podršku Italije, 1941. godine povratiti crnogorska sloboda i državna samostalnost uskoro će se pokazati kao nerealna, ali oni neće odustati od svojih političkih akcija i kombinacija da se »spasi što se spasiti može«, te da Crna Gora u ratnom konfliktu što manje strada i da ne bude izbrisana ponovo kao subjekt sa geopolitičke mape Evrope. Oni su se do kraja rata oslobodili određenih političkih zabluda ili iluzija koje su imali, ali više im nije bilo povratka.

U ovom kontekstu treba reći da su brojni crnogorski federalisti i independisti prihvatili saradnju ili lojalan odnos prema italijanskim okupacionim vlastima kao nužno zlo, u granicama nacionalne časti, a ne kao slobodan izbor, računajući da su okolnosti takve da su prinuđeni da biraju između dva zla ono manje. Zapravo, između velikosrpske i italijanske okupacije Crne Gore oni su

Bile su to vrlo nepovoljne ratne okolnosti, kada se nije moglo birati idealno rješenje ili kada se nije moglo između dva ili više dobara izabrati ono što je veće dobro. Većina crnogorskih federalista prihvatila je lojalan odnos prema italijanskim vlastima sa ciljem spašavanja naroda crnogorskog od krvoprolića, bratoubilačkog rata, odmazde, pogroma i represalija okupatora, a to ne znači da su oni bili fašisti po ubjeđenju, ili po djelovanju, tako da nije adekvatno okvalifikovati ih kao kvislinge, kolaboracioniste ili izdajnike, kako je to činjeno iz rakursa ideološkog sljepila određenih političkih i istoriografskih krugova.

Ono što su crnogorski federalisti/independisti pokušali 1941. godine da naprave bila je njihova zabluda i pogrešna procjena, ili izbor pogrešnog saveznika, ali ne i zla namjera, niti zločin ili izdajstvo.

Svoje namjere da se restaurira crnogorska državna nezavisnost vođe Crnogorske stranke željele su da ostvare uz pomoć i arbitriranja Italije, odnosno, njihovog civilnog komesara za Crnu Goru grofa Serafina Macolinija, koji je, u stvari, bio i glavni sazivač Petrovdanskog sabora održanog u »Zetskom domu« na Cetinju 12. jula 1941. godine.

bude 65. Crnogorska stranka, odnosno, njen dio okupljen u Savjetodavnom vijeću, je birala 32 poslanika, a 33 je birao grof Macolini, takođe iz redova Crnogorske stranke. Crnogorski Sabor je trebao da ima 65 poslanika, po uzoru na Skupštinu Kraljevine Crne Gore, iz 1914. godine, s tim što nijesu ulazili u obzir 14 virilnih poslanika, koje je ranije imenovala Crnogorska Kruna. Takvo rješenje je tada otpalo.

U stvari, grof Macolini je verifikovao mandate poslanika Petrovdanskog sabora na osnovu njihove političke podobnosti. Od 32 poslanika koje je imenovala Crnogorska stranka, njih 20 su odbili da prisustvuju Petrovdanskom saboru i da učestvuju u njegovom radu, na čelu sa dr Novicom Radovićem, Petrom Plemencem i generalom Krstom Popovićem. Oni su, sa grupom od 20 ljudi, odbili da se pojave na Saboru. Tako je taj bojkot, ili apstinencija tolikog broja ljudi koji su trebali biti poslanici, dovelo »Savjetodavno vijeće Crnogoraca (Consulta), koje su sačinjavali: Mihailo Ivanović, počasni predsjednik, Jovo Popović, predsjednik, Petar Plamenac (koji se kasnije pojavio kao opozicija Vijeću) Dušan Vučinić, Sekula Drljević i proto Simo Martinović, u vrlo nezgodnu situaciju, pa je

popunjavanja kvote od 32 poslanika, koje je autonomno biralo za Sabor. To je ona uradila i za njih našla zamjenu da bi se zadovoljila tražena forma. Macolini je takođe iskoristio da obabere 33 poslanika, koji će bespogovorno aminovati već pripremljene odluke koje je trebao da aklamacijom usvoji Petrovdanski sabor.

Projekat u funkciji obnavljanja nezavisnosti

Nakon žučne rasprave na pretkonferenciji, održanoj 11. jula 1941. godine, na Cetinju, gdje je došlo do rascjepa u vrhu Crnogorske stranke, grof Macolini je istoga dana poslao pismo grofu Luki Pjetromarkiju, svom prijatelju, koji je radio u Ministarstvu inostranih poslova Italije u svojstvu opunomoćenog minsitra i šefa Crnogorskog ureda u Rimu. Macolini mu je u tome pismu rekao i ovo:
»Onaj ko danas dolazi u Crnu Goru, neću da krijem, može da doživi nepoznate opasnosti, koje mogu sjutra da se dese. Kroz nekoliko sati održaće se ustavotvorna skupština. Milom ili silom, ali će se održati. Sve sam unaprijed pripremio, jer je sve izgledalo nepredvidivo, začuđujuće. Nadam se i biću srećan ako ne bude iznenađenja. Ali je

sjutra biće teža, a kada budem morao dati obavještenje da su sve novoutvrđene granice učinjene samo na štetu Crne Gore.

Ja sam stvarno srećan, ali ne iz ličnog interesa, o tome nijesam nikad ni razmišljao, da je prijedlog za regenta pao na drugog kandidata. Ne vrijedi ove ljude tješiti dobrim obećanjima o povratku izbjeglica i o njihovim pravima i vlasništvu u budućnosti na zemlju koju je Crna Gora krvlju osvojila i znojem natopila, a danas su ustupljene Albaniji.

Veoma je svježe sjećanje na epizode nasilja, ostali su duboki ožiljci. Dok se Skupština bude održavala, sandžački srezovi su još, bez opravdanih razloga, pod kontrolom Njemaca i ustaša, tako da delegati koji su bili pozvani da učestvuju na Konstituianti nijesu mogli da stignu. Kad bi mogli makar da se za njihovo radno sposobno stanovništvo obezbijede javni radovi. Nemam na raspolaganju ni jednu liru za početak javnih radova, iako su vrlo urgentni. Birokratija Ministarstva finansija otvoriće fondove kada padne prvi snijeg, kada neće moći da se koriste…

Doviđenja kroz nekoliko dana, kada budem došao sa delegacijom ovih divljih i siromašnih ljudi«.

I dan ranije Macolini je pisao istom Luki

Ustavotvornu skupštinu: nije mi baš lako u radu zbog nepekidnog priticanja izbjeglica iz Albanije, Mađarske, Hrvatske i Bugarske. Baš jutros su mi članovi Konsulte još jednom saopštili duševno stanje zemlje koja je od nas očekivala nezavisnost i pravdu, a svaki dan prisustvuje progonima svojih ljudi i nasiljima nad njihovim dobrima u pograničkim zonama, bez ijedne mjere zaštite, s izuzetkom pomoći u hrani, pa i to u ograničenim mogućnostima, i danas ništa nijesmo učinili da osujetimo naoružane bande i da obezbijedimo povratak ovih seljaka na njihova obrađena imanja, koja su napustili upravo uoči ubiranja ljetine.

Molim te da primiš k srcu probleme koje sam ti izložio. Ako želimo da povratimo život Crnoj Gori, tako osakaćenoj, možda bi bilo više oportuno da ispitamo prikladnost da od Crne Gore napravimo našu provinciju tipa Ljubljane. U ovom smislu su se jutros izrazili i članovi Konsulte. Ali, ako želimo da od Crne Gore stvorimo jedan atraktivni centar pravoslavnoga svijeta, a ja mislim da bi to bilo vrlo korisno, onda ovim ljudima moramo obezbijediti uslove života, a nacionalni ponos im ne smijemo vrijeđati«.

Dr Đulio Vinjoli, profesor i šef Katedre za pravo Evropske unije na Fakultetu političkih

inesistente indipendenza del Montenegro nel 1941« (Nepostojeća nezavisnost Crne Gore 1941. godine), Đenova, 2002. godine – pored ostalog navodi, i to da je za crnogorske federaliste cio projekat bio značajan samo radi sticanja nezavisnosti Crne Gore, a da oni nijesu imali nikave simpatije za fašizam, kojeg nijesu ni poznavali, niti razumjeli. Dakle, i taj podatak govori da se o učesnicima Petrovdanskog sabora ne može govoriti kao o «crnogorskim fašistima«, već o ljudima kojima je jedino bilo stalo da, motivisani crnogorskim patriotskim pobudama, pokušaju obnoviti državnu nezavisnost Crne Gore.

Komandir crnogorske vojske Todor Milov Borozan u svojim Memoarima (rukopis u privatnom posjedu) u poglavlju »Drugi svjetski rat 1941-1945« događaje u vezi s Petrovdanskim saborom opisuje na sljedeći način:

»Naša predviđanja su se ispunila. Jugoslavija onakva kakva je bila, morala je da propadne. Mi njen kraj nijesmo dočekali spremni. Vjerovatno zato što smo već bili ostarili. Većina mojih savremenika i saboraca iz prošlih ratova imala je više od 60 godina i za nas bilo kakva borba bila je nepodesna.

Nikšić 15. aprila i odatle pobjega u emigraciju. Pričalo se kako naša vojska napreduje prema Albaniji, a mi smo znali da se vojska rasula i da bježi gdje ko može. 17. aprila potpisana je kapitulacija…

Od aprila 1941. godine mi, federalisti, sastajali smo se i razgovarali, što je najbolje da napravimo, kuda i kojim putem da »krenemo«. Naši sastanci, bili su više neobavezni i slučajni. To su obični susreti građana, kod mene ili kod drugoga, kojima su ostale samo želje, ali bez mogućnosti za bilo kakvo ostvarivanje.

Jedan dan mi rekoše, da je glavni odbor federalističkog pokreta, (ili kako su nas zvali »zelenaši«) predložio da se formira crnogorska skupština i da se na suprot nekadašnjoj »Podgoričkoj skupštini«, ponište njene odluke i proglasi Crnu Goru samostalnu i nezavisnu državu, onakvu kakva je bila od davnina. U vezi sa tim, odbor je postavio zahtjev italijanskim okupacionim vlastima. Poslije nekoliko dana, rekoše mi, da su Italijani odobrili formiranje inicijativnog odbora, koji će formirati ili napraviti spisak poslanika, koje će pozvati kao delegate ili poslanike. Neki su rekli, da je to inicijativa kraljice Jelene – kćerke kralja Nikole, – koja je

inicijativa, ili inicijativa italijanskih okupacionih snaga, ili je to bila incijativa tadašnjeg rukovodstva zelenaškog pokreta. Skupština je bila zakazana na Petrovdan 12. jula 1941. godine. Pored ostalih članova petrovdanske skupštine, ja sam dobio poziv da skupštini obavezno prisustvujem. Kao što rekoh, skupština je zakazana 12. jula u 9 sati u sali Zetskog doma, gdje je ranije bilo pozorište. To je lijepa zgrada, koju je zidao kralj Nikola, a nalazi se pored banske uprave Zetske banovine. Ja sam prisustvovao toj skupštini. Ona je radila po unaprijed određenom programu. Mi smo svi, odborili taj program i poslije završetka skupštine izašli iz Zetskog doma. Savo Čelebić – moj ratni drug - postavio je crnogorsku i italijansku zastavu na banskoj upravi Zetske banovine. Njegovo ime pominjem zato što je on postao general u Titovoj vojsci, a mi svi ostali suđeni smo kao narodni neprijatelji i okupatorski saradnici, od Titovog režima, poslije završetka rata, zbog učešća ili prisustva na toj Skupštini. Skupština je završena oko 14 časova i mi smo otišli svojim kućama«.

Od 65 pozvanih na Petrovdanski sabor, 12. jula 1941. godine, nijesu stigli dr Novica Radović, Krsto Popović, Petar Plamenac i još

sa pripremne sjednice Petrovdankog sabora. Petar Plamenac je takođe 11. jula napustio Cetinje i otišao je ne kazavši gdje, tako da ga nijesu mogli pronaći. Dr Novica Radović je uoči zasjedanja Petrovdanskog sabora bio pozvan na razgovor kod grofa Macolinija. Oni su se dugo zadržali u razgovoru. Na njega je Macolini vršio pritisak da učestvuje u radu Sabora, ali je Radović to odbio.

Ko su bili učesnici Petrovdanskog sabora

O učesnicima Petrovdanskog sabora postoje brojni i oprečni podaci i izvori. Jedan od poslanika Petrovdanskog Sabora komandir Todor Milov Borozan, s Bokova, u svojim Memoarima (u manuskriptu) objavljuje spisak lica koji su dobili poziv da učestvuju u radu Petrovdanskog sabora i daje ga po azbučnom redu. Prema Todoru Borozanu »članovi crnogorskog Petrovdanskog sabora« bili su: Adžić Mihailo, narodni poslanik, Adžić Radivoje, barjaktar, Anđelić Živko, advokat, Anđelić Milosav, advokat, Aleksić Aleksa, oficir, Bulatović Bećir, kapetan, Bulatović Mihailo, komandir, Božović Batrić, Bojović Miloš, advokat, Banović Vaso, trgovac, Borozan Todor, komandir, Belović Hasif Sulejman, Vučinić Dušan, advokat, Vujačić

Mileta, oficir, Vukosavović Marko, učitelj, Vuksanović Savo, činovnik, Vučković Blažo, posjednik, Vujović Jovan, komandir, Vuković Vidak, pravnik, Grujović Đorđije, predsjednik opštine, Drljević dr Sekula, ministar, Drecun Đoko, komandir, Debelja Niko, načelnik sreza, Drljević Vučeta, advokat, Damjanović Ilija, komandir, Đurišić Đuro, učitelj, Đenilagić Mula Mustafa, Ivanović Mihailo, ministar, Jovićević Miloš, Jovićević dr Ivan, konzul, Kašćelan Niko, komandir, Kapičić Milo, profesor, Krivokapić dr Božo, advokat, Kovačević Petar, plemenski kapetan, Kršikapa Tomo, advokat, Koprivica Filaret, komandir, Lekić Stevan, komandir, Laković Mitar, komandir, Martinović proto Simo, Martinović Arso, apotekar, Mitrović Miro, novinar, Milić Đorđije, Mećikućić Hasan, Martinović Blagota, komandir, Mučalica Staniša, učitelj, Muzurović Ajro, trgovac, Niković Krsto, pravnik, Popović Jovo, ministar, Popović dr Stevan, ljekar, Pekić pop Luka, Perović Tunguz Danilo, profesor, Pejović M. Petar, plemenski kapetan, Radonjić S. Ivo, vojvoda, Radović Danilo, komandir, Saičić Milovan, penzioner, Turčinović Jovan, penzioner, Tomović Anto, profesor, Čelebić Savo, komandir, Čermak Marko, Šaranović Sulja, advokat, mitropolit Joanikije Lipovac,

čuvaju u posjedu porodice, a koja ih je piscu ovih redova ustupila na korišćenje) komandir Todor Milov Borozan navodi i da su od učešća na Petrovdanskom crnogorskom saboru odustali slijedeće ličnosti: Kažanegra Niko, oficir, Luketić Petar, Nikčević Luka, profesor, Petrović Pero, Petrović Krsto, Pavićević Vojin, potpukovnik, Radović dr Novica, Šćekić Radoje, trgovac.

Ovaj spisak, koji je ostavio komanidr Todor Milov Borozan, koji je, inače, bio učesnik Petrovdankog sabora, 12. jula 1941. godine na Cetinju, pa prema tome i neposredni svjedok svega što se tamo zbilo, trebalo bi da je prilično pouzdan, s obzirom na činjenicu da je on bio dobro obaviješten o tadašnjim prilikama i brižljivi hroničar tih događaja.

Međutim, kako je i dr Novica Radović o tim zbivanjima bio minuciozno obaviješten, a kako on daje u izvjesnom smislu i nešto drukčije podatke o ličnostima koje su učestovale na Petrovdanskog saboru, onda treba i imati minimalnu korektivnu rezervu u odnosu na pojedine ličnosti, sudionike Sabora, koje pominje Todor Borozan.

Naime, u svojim zabilješkama Novica Radović navodi da su Deklaraciju odbili da potpišu: Petar Plamenac, dr Novica Radović, dr Krsto

Pavićević, komandir Niko Kašćelan, Kosta Popović, posjednik iz Berana, i jedan Radojičić, isto posjednik iz Berana. Na osnovu ovoga da se zaključiti da poslanici Petrovdanskog sabora 12. jula 1941. godine nijesu bili dr Krsto Niković i komanidir Niko Kašćelan, koje pominje Todor Borozan kao učesnike.

Na temelju komparacije različitih izvora može se, ali ne sasvim sigurno, već uslovno, zaključiti da su ličnosti koje su odbile da učestvuju u radu Petrovdanskog sabora (iako su dobile poziv, pa su blagovremno zamijenjene) bili: Popović Krsto, general, Radović dr Novica, profesor i akademik, Petar Plamenac, pravnik i bivši ministar, Petrović Pero, pravnik, Petrović Krsto, činovnik, Nikčević Luka, profesor, Kašćelan Niko, komandir, Niković Krsto, doktor prava i sociologije, Kažanegra Niko, oficir, Luketić Petar, Pavićević Ivan, potpukovnik, Šćekić Radoje, trgovac, Rajković Vukale, komandir, Kosto Popović, posjednik, ? Radojičić, posjednik, Velić Mileta (?), oficir Saičić Miladin (?), penzioner Kapičić Đuro, Vuletić Savo, profesor i bivši minitar, te Đoko Račić (?). Prema nekim drugim podacima, manje pouzdanim, u čiju vjerodostojnost treba

radu kao njegovi poslanici i ove ličnosti: Mirko Dragović, profesor i teolog, Radoje Radojević, učitelj, Miloš Vučinić, oficir bivše crnogorske vojske i bivši predsjednik podgoričke opštine, Mihailo Vicković, član Crnogorske stranke i predsjednik ćeklićke opštine, Savo Dubovičanin, penzioner, Pejović J. Andrija, bivši poručnik crnogorske vojske, Mitar Popović, bivši komandir crnogorske vojske i ađutant kralja Nikole, Bogdan Šaković, činovnik, Luka Jovanović, bivši oficir crnogorske vojske, Boško Agram, bivši oficir crnogorske vojske, Luka Adžić, učitelj i bivši oficir crnogorske vojske, Vlado Kusovac, bivši oficir crnogorske vojske i činovnik, Gavro Orlandić, član Crnogorske stranke, Raško Bešić, pretsjednik cetinjske opštine, Risto Hajduković, bivši oficir crnogorske vojske, Petar Kovačević, bivši oficir crnogorske vojske, Novica Vujović, mesar, Pero, Niko i Bećo Dubovičanin, Vido Vuksanović, radnik, Milo Čelebić, radnik, Marko Ivanović, pekar, Luka Ivanović, mesar, Bogdan Ivanović, inžinjer, bivši načelnik banske uprave i član bivšeg Privrmeneog Administativnog crnogorskog Komiteta i Andrija Živković, član Crnogorske stranke.

Ove ličnosti kao učesnike Petrovdanskog

Crnoj Gori 1941-1945», koja je objavljena u SAD, 1947. godine.
Vjerovatno je da, sa spiska kojeg je dao Todor Borozan, u zasjedanju Petrovdanskog sabora nijesu uzeli učešća: dr Krsto Niković, komanidir Niko Kašćelan, Saičić Milovan i Veljić Mileta. Moguće je pretpostaviti da su umjesto njih kao poslanici određeni da budu Mirko Dragović, Mihailo Vicković, Radoje Radojević i Risto Hajduković, ali to ostaje u sferi oborive pretpostavke. U svakom slučaju, konačan spisak svih učesnika Petrovdanskog sabora nije moguće sa sigurnošću utvrditi, na osnovu dosad raspoloživih izvora i literature.

Sabor proglasio nezavisnu Kraljevinu Crnu Goru

Rano izjutra 12. jula 1941. godine organizatori i učesnici Petrovdanskog sabora su istakli na Dvoru kralja Nikole crnogorsku državnu zastavu, a njoj su »činile počast« sa desne i lijeve strane dvije italijanske zastave. Sviralo je 120 italijanskih muzičara. Sabor je počeo rad u 10 sati, u zgradi Crnogorskog Kraljevskog pozorišta »Zetski dom« na Cetinju.
»Glas Crnogorca«, br. 9 od, 13. jula 1941. godine, u članku pod naslovom »Crnogorski Sabor proglasio je slobodnu i nezavisnu

12. jula, u dvorani Zetskog doma, navodeći slijedeće:

»Crnogorski narod je danas doživio dan, koji će ostati nezaboravan, a možda i najznačajniji, u njegovoj nacionalnoj istoriji. Vjerni svojim tradicijama, ti ponosni i gordi gorštaci, koji su vjekovima znali, junačkim srcima, da se suprostave neprijatelju, u nejednakoj borbi, umjeli su da sačuvaju vjeru u bolju sudbinu, koja ih je danas podarila najvećim danom: slobodom, pravdom i nezavisnošću.

Crna Gora, iščaurena iz jedne kolijevke satkane vrlinama, dostojih najvećeg priznanja i najveće muškosti, stupa danas visoka čela, svjesna svoje sigurne budućnosti, sigurna da ima uzase iskrena, moćna i plemenita prijatelja, veliku Fašističku Italiju, koja danas oružjem u ruci vodi svetu borbu za prava naroda.

Slobodna Crna Gora novi je dokaz iskrenosti te borbe, koju je Duče pokrenuo pred dvadeset godina, da bi uništio sramne plodove Vesalja. Oslobođena od neprijateljskog jarma, juče, svečanim činom udarila je osnove obnovi svoje države i izrazila želju stupanja crnogorske Nacije u akcionu sferu Rima.

prvoga Kralja.

Cetinje, istorijska prijestolnica crnogorske države, ustala je danas, zorom, uz zvonjavu zvona. Zastave su se vile na svim kućama i nadleštvima, i мada je jutro bilo kišno zeleno-siva uvala podno cetinjskih gora, oživjela je nobičnim šarenilom boja. Narod, koji se okupio oko pozorišta, stare zgrade u kojoj je zasijedao Sabor, ozarena lica iščekivao je početak svečanosti.

Tačno u 10 sati, u pozorištu, u kome su već bili sakupljeni pretstavnici cijelog crnogorskog naroda, izabrani između književnika, umjetnika, naučnika i ljudi koji su dali mnogostrukih dokaza za ideju crnogorstva, započelo je svečano zasijedanje Sabora.

Pred pozorištnom zgradom nalazile su se dvije komanije Crnih košulja, 18. divizije »Mesina« sa muzikom. U času kada je Nj. E. Visoki Komesar za Crnu Goru, grof Serafino Macolini, silazio sa svojom partnjom iz zgrade bivše Banovine, kompanije u stavu mirno, odavale su počast, a u isto vrijeme muzika je intonirala »Đovinecu«. Visoki Komesar pošto je izvršio smotru počasnih četa i pošto je pozdravio emblem kompanija, uputio se u pratnji brigadnog generala,

sabora i naroda, koji je, uz pretstavike italijanskih vojnih i civilnih ličnosti dupkom ispunio pozorište.

Crnogorske i italijanske zastave prekrivale su ložu i pozornicu, koje su, uz ponosne nošnje narodnih pretstavnika, davale raskošni izgled bogato rasvijetljenoj dvorani.

Ulazak ekselencije Macolinija pozdravljen je produženim aplauzima i poklicima Italiji i Crnogorstvu. Zasjedanje Sabora, koje je odmah zatim otvoreno, započelo je objavljenjem rada Sabora od strane pretsjednika g. Mihaila Ivanovića, velikog crnogorskog patriote, starog i vjernog saradnika Kralja Nikole.

Riječ je zatim uzeo zvanilčni saborski govornik, isto tako stari saradnik kralja Nikole i dva puta Ministar Kraljevine Crne Gore g. Sekula Drljević«, piše, uz ostalo, »Glas Crnogorca« u svom izvještaju na prvoj stani.

Zasjedanju Petrovdanskog crnogorskog sabora su bili prisutni civilni komesar grof Serafino Macolini, komandant italijanske divizije »Mesina« general Karlo Tući, kao i drugi italijanski vojni predstavnici i civilni funkcioneri.

Predsjedništvo Petrovdanskog crnogorskog sabora činjeli su: dr Sekula Drljević, Jovo

Mihailo Ivanović, koji je izabran za predsjednika Sabora. Sekretar Sabora bio je Staniša Mučalica. Za dva posebno postavljena stola sjeli sui italijanski fuknkcioneri, Macolini i ostali.

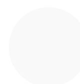
Na zasjedanju Petrovdanskog sabora grof Macolini je sa svitom sjedio na desnoj strani od Predsjedništva Sabora, koje su sačinjavali članovi Savjetodavnog vijeća (Consulta), odnosno Komiteta za nezavinost Crne Gore. Za predsjednika Petrovdanskog crnogorskog sabora izabran je Mihailo Ivanović, a »zvanični saborski govornik« bio je član Predsjedništva sabora i Savjetodavnog vijeća Crnogoraca, ideolog i faktički vođ Crnogorske stranke i bivši crnogorski ministar, dr Sekula Drljević. Kratak pozdravni govor održao je i Mihailo Ivanović.

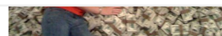
(Nastaviće se)

NOVAK ADŽIĆ

CETINJE

PETROVDANSKI SABOR

trik za zaradu. Dovoljno je samo...

poslovnicu u Podgorici

hiljada! Sve pomoću ovog jednog metoda

Nedopustivo ponašanje i samovolja na dodjeli Trinaestojulske nagrade

Leo de Žaneiro

Nacionalizam dolazi iz neznanja

PROČITAJ JOŠ...

Što je istina o Petrovdanskom saboru 12. jula 1941. na Cetinju

HNV čestitalo Dan državnosti

U KCCG sedam kovid pacijenata životno ugroženo

Komentari (1)

Želite li da podijelite Vaše mišljenje sa drugim čitaocima? Napišite komentar i započnite diskusiju.

Dodaj komentar

Prijavi se

Još uvijek nemate nalog? **Registrujte se.**

analitika

Najnovije | Najčitanije

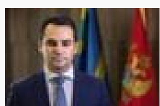
Otvorena izložba Cetinje – Grad heroj
12.07.2021. 15:40

Najnovije saopštenje Pfizera me drži...
12.07.2021. 15:33

Carević najavio: Guča na pjeni od mora...
12.07.2021. 15:31

Raičević uputio čestitku povodom Dana...
12.07.2021. 15:29

Formiran predmet povodom jutrošnje...

PRIKAŽI SVE

analitika

Vijesti
Tema
Komentar
NATO
Protokol

Vijesti
Tema
Stav
Crna hronika
Podgorica

analitika

Adresa

19. decembra 5 81000 Podgorica

+382 67 204 700

portalanalitika@t-com.me

Analitika

Impresum

Arhiv

Kontakt

Marketing

Uslovi korišćenja

Mapa sajta

Facebook app policy

Predstavljamo

Igor i Vlado podcast

Extra TV preporuka

Savremena karijatida